सुरामाविशति तथा च सति कारोत्तरात् चर्म्मणि सुरा पतति" सं०व्या० । "तस्य लोमान्येव पुष्पाणि, त्वक् तोक्मानि, मांसं बाजा अस्थि कारोतरो मज्जा मासरं रसः परिस्रुग्नङ्कर्दोहितं, रेतः पयः, मूत्रं सुरोवध्यम् वल्कसम्" शत० ब्रा० १२,९,१,२ । एवं कारोत्तरशब्दस्य चालनीपरत्वे स्थिते सुरामण्डस्य तत्साध्यत्वात् तथात्वं बोध्यम् ।

कार्कश्य न० कर्कशस्य भावः ष्यञ् । कठोरस्पर्शे "आन्ध्रेण लोलुपबधूस्तनकार्कश्यशालिनी" माघः ।

कार्कषि पुंस्त्री कर्कं स्यति सो क–पृषो०षत्वम् कर्कषः काठिन्यनाशकः तस्यापत्यम् पक्षे इञ् तदपत्ये पक्षे वाकिन्या । वा फिञ् कुक् च । कार्कषकायनि तत्रार्थे पुंस्त्री ।

कार्कीक त्रि०कर्कः शुक्लोऽश्वः स इव ईकक् । श्वेताश्वतुल्ये ।

कार्ष्ण पुंस्त्री कर्ष्णस्यापत्यं शिवा० अण् । १कर्ष्णापत्ये इवकेतो कर्ष्णस्येदम् अण् । २अवयवसम्बन्धिमात्रादौ त्रि० ।

कार्ष्णायनि त्रि० कर्ष्णेन निर्वृत्तादि कर्ष्ण+कर्षा०चतुरर्थ्यां फिञ् । कर्ष्णेन निर्वृत्तादौ । सुतङ्गमादिपाठात् पक्षे इञ् । कार्ष्णिरप्यत्र त्रि० ।

कार्त्त त्रि० कृतः कृत्प्रत्ययस्य व्याख्यानोपन्यः अण् । १ कृत्प्रत्ययव्याख्याने पन्थे । कृतस्येदम् अण् । २कृतसम्बन्धिनि अस्य कौलयेन सहद्वन्द्वे कार्त्तकौलपा० पूर्वपदे प्रकृतिस्वरः । कृतमेव स्वार्थे अण् । ३कृतयुगे "किङ्कारणं कार्त्तयुगप्रधानः" भा०आ०९०अ० ।

कार्त्तकौलपादि पु० पाणिन्युक्ते द्वन्द्वे पूर्वपदे प्रकृतिस्वरनिमित्ते शब्दगणभेदे स च गणः "कार्त्तकौलपो सावर्णिमाण्डूकेयौ अवत्यश्मकाः पैलशापर्णेयाः कपिशापर्णेयाः शैतिकालपाशालेयाः कटूकाभ्रूलेयाः शाकलशुनकाः शाकलशणकाः शणकबाभ्रवाः आर्ज्जभिमौद्गलाः कुन्तिसुराष्ट्राः चिन्तिसुराष्ट्राः तण्डवतण्डाः अविमत्तकामविद्याः बाभ्रवशालङ्कायनाः बाभ्रवदानच्युताः कठकालापाः कठकौथुमाः कौथुमलौकालाः स्त्रीकुमारम् मौदपैप्पलादाः वत्सजरन्तः मौञ्जतपार्थिवाः जरामृत्यू याज्ञवल्क्याः" ।

कार्त्तवीर्य्य पु० कृतवीर्य्यस्यापत्यम् अण् । कृतवीर्य्यनृपापत्ये सहस्रबाहौ अर्जुने । "अर्जुनः कृतवीर्य्यस्य सप्तद्वीपेश्वरोऽभवत् । दत्तात्रेयाद्धरेरंशात् प्राप्तयोगमहागुणः । न नूनं कार्त्तवीर्य्यस्य गतिं यास्यन्ति पार्थिवाः । यज्ञदान तपोयोगैः श्रुतवीर्य्यजपादिभिः" भाग०९,२२,२७ । तत्कथादि अर्जुनशब्दे १९९६पृ०उक्तप्रायमधिकं भा०आनु०१५२अ०उक्तं यथा ।

"सहस्रभुजभृत् श्रीमान् कार्त्तवीर्य्योऽभवत् प्रभुः । अस्य लोकस्य सर्व्वस्य माहिष्मत्यां महाबलः । स तु रत्नाकरवतीं सद्वीपां सागराम्बराम् । यथारु पृथिवीं सर्व्वां हैहयः सत्यविक्रमः । स वित्तं येन दत्तन्तु दत्तात्रेयाय कारणे । यज्ञधर्म्मं पुरस्कृत्य विनयं श्रुतमेव च । आराधयामास च तं कृतवीर्य्यात्मजो मुनिम् । न्यमन्त्रयत सन्तुष्टो द्विजश्चैनं वरैस्त्रिभिः । स वरैश्छन्दितस्तेन नृपो वचनमब्रवीत् । सहस्रबाहुर्भूयासं चमूमध्ये वृहेऽन्यथा । मम बाहुसहस्रन्तु पश्यन्तां सैनिका रणे । विक्रमेण महीं कृत्स्नां जयेयं धर्मितत्रत ! । तान्न धर्म्मेण सम्प्राप्य पालयेयमतन्द्रितः । चतुर्थं च वरं याचे त्वामहं द्विजसत्तम ! तं ममानुग्रहकृते दातुमर्हस्यनिन्दित ! । अनुशासन्तु मां सन्तो मिथ्योद्धृतं त्वदाश्रयम् । इत्युक्तः स द्विजः प्राह तथास्त्विति नराधिपम् । एवं समभवंस्तस्य वराश्चे दीप्ततेजसः । ततः स रथमास्थाय ज्वलनार्कसमद्युतिम् । अब्रवीद्वीर्य्यमोहात् कोऽन्यस्ति सदृशो मम । धैर्य्ये वीर्य्ये यशःशौर्य्ये विक्रमेणौजसाऽपि वा । तद्वाक्यान्तेऽन्तरीक्षे वै वागुवाचाशरीरिणी । न त्वं मूढ ! विजानीषे ब्राह्मणं क्षत्रियाद्वरम् । सहितो ब्राह्मणेनेह क्षत्रियः शास्ति वै प्रजाः । अर्ज्जुन उवाच । कुर्य्यां भूतानि तुष्टोऽहं क्रुद्धो नाशन्तथा नये । कर्म्मणा मनसा वाचा न मत्तोऽस्ति वरो द्विजः । पूर्व्वो ब्रह्मोत्तरो वादो द्वितीयः क्षत्रियोत्तरः । त्वयोक्तौ हेतुयुक्तौ तौ वर्य्यं तु ब्राह्मणो वरः । सर्व्वभूतप्रधानांस्तान् भैक्षवृत्तीनहं सदा । आत्मसम्भावितान् विप्रान् स्थापयाम्यात्मनो वशे । लघितं ह्यनया सर्व्वं शाश्वतया कन्यया दिवि । विलेष्याम्यवशान् सर्व्वान् ब्राह्मणांस्तर्म्मवासवः । न च मां व्यावयेद्राज्ञिषु लोकेषु कश्चन । देवो वा मानुषो वापि तस्माज्ज्येष्ठो द्विजादहम् । अब्रह्मोत्तरं लोकं करिष्ये क्षत्रियोत्तरम् । न हि मे संयुगे कश्चित्योढुमुत्सहते बलम् । अर्जुनस्य वचः श्रुत्वा वितस्ताऽभूद्विशाचरी । अथैनमन्तरिक्षस्थस्ततो वायुरभाषत । त्यजैनं कलुषं भावं ब्राह्मणेभ्यो नमस्कुरु । एतेषां कुर्व्वतः पापं राष्ट्रलोपो भविष्यति । अथ वा त्वां महीपाल ! शमयिष्यन्ति वै द्विजाः । निरसिष्यन्ति ते राष्ट्राद्वतोत्साहं महाबलाः । तं राजा कस्त्वमित्याह ततस्तं प्राह मारुतः । वायुर्व्वै देवदूतोऽस्मि हितं त्वां प्रब्रवीम्यहम् । अर्ज्जुन उवाच । अहो त्वयाऽद्य विप्रेषु भक्तिरागः प्रदर्शितः । यादृशं पृथिवीभूतं तादृशं ब्रूहि वै द्विजम् । वायोर्व्वा सदृशं किञ्चित् ब्रूहि त्वं ब्राह्मणोत्त-